میراث

خانه‌های تاریخی در پیچ و خم واگذاری

گروه استان‌ها| واگذاری خانه‌ها و بناهای تاریخی به بخش خصوصی قرار بود راهی برای نجات ساختمان‌های فرسوده، تأمین هزینه‌های مرمت و بازگرداندن این آثار به چرخه زندگی شهری باشد؛ اما این مسیر همیشه به احیای بناها ختم نمی‌شود.

بسیاری از خانه‌های تاریخی به دلیل قدمت بالا، فرسودگی سازه، هزینه‌های سنگین نگهداری و محدودیت‌های مرمتی، بدون تأمین منابع مالی در معرض تخریب قرار می‌گیرند. در چنین شرایطی، مشارکت بخش خصوصی می‌تواند فرصتی برای حفظ این بناها باشد؛ با این حال، واگذاری به‌تنهایی مشکل را حل نمی‌کند و اگر سرمایه‌گذار شناخت کافی از ضوابط میراث فرهنگی نداشته باشد یا تعهدات قراردادی به‌درستی اجرا نشود، ممکن است هدف اصلی واگذاری محقق نشود.

یکی از مسائل مهم در این زمینه، چگونگی انتخاب سرمایه‌گذاران است. در واگذاری یک ملک عادی، توان مالی و برنامه اقتصادی متقاضی ممکن است از معیارهای اصلی باشد، اما درباره خانه‌های تاریخی، موضوع پیچیده‌تر است. سرمایه‌گذار باید علاوه بر توان تأمین هزینه‌ها، با الزامات مرمت اصولی، محدودیت‌های تغییر کاربری و ضرورت حفظ جزئیات معماری آشنا باشد در غیر این صورت، خطر آن وجود دارد که نگاه اقتصادی بر ملاحظات حفاظتی غلبه کند.

از سوی دیگر، مشخص نبودن یا اجرانشدن دقیق تعهدات می‌تواند روند احیای بناها را با مشکل مواجه کند. زمان‌بندی مرمت، میزان سرمایه‌گذاری، نوع کاربری مجاز، نحوه نظارت کارشناسی و ضمانت اجرای تعهدات باید در قراردادها به‌روشنی تعیین شود. در غیر این صورت، ممکن است یک بنای تاریخی پس از واگذاری همچنان در انتظار مرمت باقی بماند یا اختلاف میان مالک، سرمایه‌گذار و دستگاه‌های مسئول، روند احیای آن را طولانی کند.

موضوع دیگری که نباید در فرایند واگذاری نادیده گرفته شود، نسبت میان بهره‌برداری اقتصادی و منافع عمومی است. تبدیل خانه‌های تاریخی به فضاهای فرهنگی، اقامتی، گردشگری یا خدماتی، در صورت انطباق با ضوابط حفاظتی، می‌تواند به نگهداری بهتر آن‌ها کمک کند؛ اما کاربری جدید نباید به بهای از بین رفتن ارزش‌های تاریخی یا قطع ارتباط بنا با هویت محله تمام شود.

■ **ضرورت اهلیت‌سنجی**

در همین زمینه هامان هاشمی، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی گرگان، در نشست بررسی ظرفیت‌های میراث فرهنگی و بافت تاریخی این شهر، بر ضرورت اهلیت‌سنجی سرمایه‌گذاران برای واگذاری املاک تاریخی تأکید کرده است.

او با اشاره به بناهای تاریخی در اختیار اوقاف، پیشنهاد تشکیل کمیته‌ای مشترک برای شناسایی سرمایه‌گذاران واجد شرایط را مطرح کرد و یادآور شد تخریب یک اثر تاریخی خسارتی نیست که بتوان آن را صرفاً با پول جبران کرد.

وی معتقد است: تعیین معیارهای روشن برای انتخاب سرمایه‌گذار و اطمینان از اینکه واگذاری به حفاظت و احیای اثر منجر می‌شود ضروری است. با این حال، اجرای چنین سازوکاری باید با انتشار اطلاعات مربوط به قراردادها، تعهدات مرمتی و روند پیشرفت پروژه‌ها همراه باشد تا امکان ارزیابی عملکرد دستگاه‌های مسئول و بهره‌برداران فراهم شود.

در نهایت، موفقیت واگذاری بناهای تاریخی را نمی‌توان تنها با تعداد قراردادهای منعقدشده یا میزان سرمایه جذب‌شده سنجید. معیار اصلی، تعداد بناهایی است که به‌صورت اصولی مرمت شده‌اند، هویت معماری خود را حفظ کرده‌اند و از خطر فرسودگی و تخریب فاصله گرفته‌اند. از این رو، دستگاه‌های متولی باید درباره وضعیت بناهای واگذارشده، میزان پیشرفت مرمت، تعهدات اجراشده و موارد احتمالی عدم پایبندی به قراردادها اطلاع‌رسانی کنند.

خانه‌های تاریخی بخشی از حافظه شهرها هستند و حفاظت از آن‌ها مسئولیتی فراتر از یک معامله ملکی است. بخش خصوصی می‌تواند در این مسیر نقش مؤثری داشته باشد، اما این مشارکت زمانی به نتیجه می‌رسد که انتخاب سرمایه‌گذار، مفاد قرارداد، نظارت بر مرمت و پاسخ‌گویی در برابر تخلف، همگی در خدمت حفظ میراث تاریخی قرار گیرند.

احتمال آلودگی نمک‌های غیراستاندارد و هشدار درباره بهره‌برداری غیراصولی از بستر دریاچه
ضرورت نظارت از مرحله استخراج تا عرضه را یادآوری می‌کند

نمک دریاچه قم؛ خلأ شفافیت از استخراج تا مصرف

گروه استان‌ها| نمک یکی از ساده‌ترین و روزمره‌ترین اقلام سفره ایرانی، آن‌قدر به زندگی مردم گره خورده که کمتر کسی هنگام خرید یا اضافه کردن آن به غذا، به مسیری فکر می‌کند که از دل طبیعت تا بشقاب غذا طی کرده است، اما وقتی پای برداشت نمک از بستر دریاچه‌ای خشکیده و قرار گرفتن آن در معرض گردوغبار و آلاینده‌های محیطی به میان می‌آید، همین ماده آشنا می‌تواند به موضوعی جدی در حوزه سلامت عمومی تبدیل شود؛ به‌ویژه اگر روشن نباشد نمکی که به دست مصرف‌کننده می‌رسد، از کجا آمده و چه مراحلی را برای پاک‌سازی و کنترل کیفیت پشت سر گذاشته است.

دریاچه نمک قم، پهنه‌ای وسیع در قلب مناطق خشک کشور، سال‌هاست با چالش‌هایی چون کاهش منابع آبی، گسترش خشکی و نگرانی از خیزش گردوغبار روبه‌رو است. در چنین شرایطی، پرسش فقط به سرنوشت یک زیست‌بوم محدود نمی‌شود؛ آنچه اهمیت پیدا می‌کند، سرنوشت موادی است که از این بستر برداشت می‌شوند و احتمال ورودشان به چرخه مصرف انسانی وجود دارد.

اگر نمک خام در معرض آلاینده‌های محیطی قرار گرفته باشد، بدون نمونه‌برداری و آزمایش‌های دقیق نمی‌توان درباره ایمنی آن اطمینان داد؛ همان طور که صرف قرار گرفتن در معرض گردوغبار نیز به‌تنهایی برای اثبات آلودگی نمک کافی نیست.

نگرانی اصلی زمانی جدی‌تر می‌شود که پای فلزات سنگین و دیگر آلاینده‌های احتمالی به میان بیاید. موادی مانند سرب، کادمیوم و آرسنیک، در صورت وجود بیش از حد مجاز در مواد غذایی، می‌توانند سلامت انسان را به خطر بیندازند و مواجهه طولانی‌مدت با برخی از آن‌ها با افزایش خطر ابتلا به بیماری‌های جدی از جمله بعضی سرطان‌ها ارتباط دارد. با این حال، نمی‌توان بدون نتایج آزمایشگاهی معتبر ادعا کرد نمک برداشت‌شده از دریاچه نمک قم حاوی این مواد است یا مصرف آن موجب سرطان می‌شود. همین فاصله میان نگرانی عمومی و شواهد علمی است که ضرورت بررسی مستقل و شفاف این موضوع را دوچندان می‌کند.

■ **هشدار درباره نمک‌های فاقد مجوز؛ از عطاری تا سفره**

براساس گزارش تسنیم و به نقل از مدیرکل فراورده‌های غذایی و آشامیدنی سازمان غذا و دارو نمک‌هایی که با عنوان نمک دریاچه یا نمک دریا در عطاری‌ها عرضه می‌شوند، معمولاً تصفیه نشده‌اند و در بسیاری موارد حاوی فلزات سنگینی همچون سرب، آرسنیک و کادمیوم هستند که مصرف آن‌ها می‌تواند منجر به بروز سرطان یا مسمومیت شود. بررسی‌های سازمان غذا و دارو نشان داده تمامی نمک‌های رنگی، سنتی و فاقد فرایندهای بهداشتی تصفیه، ناسالم و برای مصرف انسانی نامناسب‌اند، حتی اگر بسته‌بندی حرفه‌ای داشته باشند.

عبدالعظیم بهفر تأکید کرده است بسیاری از این نمک‌ها با ادعاهای اغراق‌آمیز درخصوص طبیعی و ارگانیک بودن یا داشتن خواص درمانی تبلیغ می‌شوند، اما هیچ کدام از این ادعاها مبنای علمی و بهداشتی ندارد و باید با احتیاط بالا با چنین محصولاتی برخورد کرد.

مدیرکل فراورده‌های غذایی و آشامیدنی سازمان غذا و دارو توصیه کرده حتی اگر روی بسته‌بندی این نوع محصولات کد اصالت درج شده باشد، امکان تقلب وجود دارد. بهترین راه برای اطمینان از اصالت، استعلام کد از طریق سامانه یا اپلیکیشن تی‌تک به نشانی www.ttac.ir است. درصورت عدم‌ثبت یا نمایش پیام نامعتبر، باید از مصرف خودداری شود.

وی همچنین تأکید کرده است تنها نمک مجاز برای مصرف، نمک یددار تصفیه‌شده دارای مجوز بهداشتی معتبر است و خرید نمک‌های سنتی از منابع غیررسمی توصیه نمی‌شود.

اوایل خرداد ماه امسال نیز رئیس مرکز بهداشت جنوب تهران دانشگاه علوم پزشکی تهران هشدار داده مصرف نمک دریا به دلیل آلودگی‌های احتمالی، می‌تواند تهدیدی جدی برای سلامت باشد.

محمدرضا سلمانی ندوشن در ارتباط با مضرات نمک دریا و فواید نمک یددار گفت: بخش عمده نمک‌های موسوم به نمک دریا که در بازار عرضه شده، از اقیانوس‌ها گرفته نشده و از منابع داخلی مانند دریاچه نمک قم یا دریاچه سلطان استخراج شده که این منابع به‌دلیل تماس با فاضلاب و وجود فلزات سنگین، حاوی عوامل بیماری‌زا هستند.

وی ادامه داد: با وجود اینکه برخی فروشندگان سودجو این محصول را با عنوان طب ایرانی یا طب اسلامی ایرانی توصیه می‌کنند، اما منابع معتبر طب سنتی از جمله کتاب مخزن‌الادویه نوشته حکیم خراسانی، نمک دریا را بدترین نوع نمک معرفی کرده است.

سلمانی ندوشن متذکر شد: نمک دریا اغلب از منابعی تهیه می‌شود که به فاضلاب و آلاینده‌های صنعتی آلوده است و فرایند خشک کردن آب این منابع، نمکی تولید می‌کند که همراه با شن و ماسه و مواد مضر وارد بازار شده و به‌عنوان نمک سالم به مردم عرضه می‌شود. مقایسه این محصولات با نمک تصفیه‌شده استاندارد که تحت نظارت و پایش آزمایشگاهی قرار دارد، به هیچ عنوان منطقی نیست.

■ **تشدید گردوغبار در سایه بهره‌برداری از دریاچه**

اما نگرانی درباره نمک دریاچه قم، از مسئله‌ای بزرگ‌تر جدا نیست؛ تغییر وضعیت این پهنه طبیعی و احتمال تبدیل شدن بخش‌هایی از آن به کانون‌های گردوغبار. کارشناسان محیط زیست، کاهش منابع آبی، تخریب پوشش گیاهی و چرای بی‌رویه دام را از عوامل تشدیدکننده این وضعیت می‌دانند و نسبت به پیامدهای بهره‌برداری غیراصولی از بستر دریاچه هشدار می‌دهند؛ روندی که می‌تواند مخاطرات زیست محیطی منطقه را افزایش دهد.

سیداحمد شفیعی، معاون محیط زیست استان قم، تابستان سال گذشته علت اصلی شکل‌گیری کانون‌های گردو غبار در اطراف دریاچه نمک را ناترازی منابع آبی، چرای بی‌رویه دام به‌ویژه شتر و نابودی پوشش گیاهی دانست و عنوان کرد: تنها راه مقابله با این وضعیت، احیای پوشش گیاهی از طریق نهال‌کاری و تأمین حقابه‌های زیست محیطی است.

زینب فاطمی، پژوهشگر محیط زیست نیز در همین باره تأکید کرد: دریاچه نمک قم که زمانی نقش کلیدی در تنظیم رطوبت و حفظ خاک منطقه داشت، به‌دلیل کاهش بارندگی و قطع جریان رودخانه‌های تأمین‌کننده، به کانون گردوغبار بدل شده است.

از سوی دیگر علی طهماسبی، دبیر ستاد ملی مدیریت پدیده گرد و غبار کشور نسبت به اجرای طرح‌هایی نظیر استحصال نمک و عناصر معدنی از دریاچه نمک هشدار داد و گفت: اگرچه این دریاچه در حال حاضر منشأ اصلی گرد و غبار نیست، اما بهره‌برداری غیراصولی از آن می‌تواند اکوسیستم را به هم زده و آن را به یکی از خطرناک‌ترین کانون‌های غبارخیز کشور تبدیل کند.

■ **نمک دریاچه قم زیر سایه ابهام**

ماجرای نمک دریاچه قم، در واقع آزمونی برای نحوه مواجهه دستگاه‌های مسئول با محصولاتی است که در مرز میان منابع طبیعی، اقتصاد و سلامت عمومی قرار می‌گیرند. اگر برداشت نمک از این پهنه مجاز است، باید روشن باشد چه نهادی بر شیوه استخراج، کیفیت محصول و مسیر عرضه آن نظارت می‌کند و اگر محصولی که با نام نمک دریاچه وارد بازار می‌شود استانداردهای لازم را ندارد، مسئولیت جلوگیری از فروش آن بر عهده کدام دستگاه است. تعدد هشدارها زمانی معنا پیدا می‌کند که به نظارت قابل سنجش و پاسخ‌گویی مشخص منتهی شود.

نکته مهم این است که نباید همه بار این ماجرا را بر دوش مصرف‌کننده گذاشت. از مردم نمی‌توان انتظار داشت با نگاه کردن به رنگ نمک یا خواندن ادعاهای روی بسته‌بندی، درباره سلامت آن تصمیم بگیرند. حتی ظاهر طبیعی و بسته‌بندی شکیل هم جای نتیجه آزمایش معتبر را نمی‌گیرد. وظیفه نهادهای نظارتی است که مسیر عرضه محصول را روشن کنند، نمونه‌های مشکوک را بررسی کنند و نتیجه بررسی‌ها را در دسترس عموم قرار دهند؛ به‌ویژه در بازاری که عنوان‌هایی مانند «سنتی» و «طبیعی» ممکن است بیش از آنکه نشانه کیفیت باشند، ابزار تبلیغاتی فروش باشند.

از سوی دیگر، دریاچه نمک قم را نمی‌توان فقط به چشم منبعی برای استخراج مواد معدنی دید. این پهنه بخشی از یک سامانه طبیعی است که وضعیت آن با منابع آب، پوشش گیاهی و شرایط اقلیمی منطقه پیوند دارد. هشدار کارشناسان درباره پیامدهای بهره‌برداری غیراصولی، ضرورت بررسی دقیق طرح‌های استخراج را یادآوری می‌کند؛ بررسی‌ای که باید پیش از گسترش فعالیت‌ها انجام شود، نه زمانی که آسیب‌های احتمالی به محیط زیست و زندگی جوامع پیرامونی خود را نشان داده‌اند.

تا زمانی که پاسخ این پرسش‌ها با داده‌های قابل بررسی منتشر نشود، نه ادعای سلامت محصول قابل اتکاست و نه نگرانی‌ها به‌طور مستند برطرف می‌شوند. در چنین شرایطی، سکوت یا هشدارهای کلی کافی نیست؛ آنچه اعتماد عمومی را بازمی‌گرداند، انتشار نتیجه آزمایش‌ها، مشخص شدن مسئولیت دستگاه‌ها و پاسخ‌گویی درباره نحوه برداشت و عرضه نمک است.

انرژی

راه‌اندازی نیروگاه گاز طبیعی خارک در دستور کار قرار گرفت

مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره ایران گفت: راه‌اندازی یک تا دو توربین نیروگاه طرح ان جی ال یا گاز طبیعی خارک برای تأمین برق تأسیسات نفتی، پتروشیمی و ساکنان این جزیره در دست پیگیری است.

به گزارش ایرنا، احمدرضا راستی در جریان بازدید اعضای کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی از جزیره خارک اظهار کرد: نیروگاه طرح ان جی ال خارک حدود ۱۰۰ مگاوات ظرفیت دارد و برای بهره‌گیری از این ظرفیت، مذاکراتی با پیمانکار انجام شده است.

وی افزود: تلاش می‌کنیم یک یا حداکثر دو توربین این نیروگاه را وارد مدار کنیم تا برق مورد نیاز جزیره خارک تأمین شود.

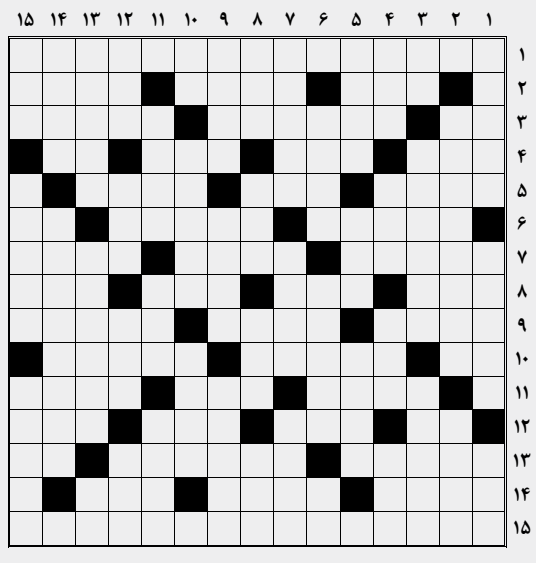
مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره ایران نیاز برق جزیره خارک را حدود ۱۸ تا حداکثر ۲۰ مگاوات اعلام و اظهار کرد: این میزان، مصرف تأسیسات شرکت نفت فلات قاره، پتروشیمی و بخش مسکونی جزیره را شامل می‌شود.

راستی درباره روند احیای طرح ان جی ال خارک نیز گفت: چند سال پیش، پس از تصمیم‌گیری برای احیای این طرح، پروژه با پیشرفت حدود ۴۰ درصد به مزایده گذاشته شد و یک شرکت سرمایه‌گذار برای آن پیدا شد.

وی با اشاره به ظرفیت‌های موجود برای تأمین گاز بیان کرد: در زمینه تأمین گاز مشکلی نداریم و افزون بر سکوی فروزان، در دیگر مناطق عملیاتی از جمله بهرگان و سکوی ابوذر نیز ظرفیت گاز در دسترس است.

جدول ۹۵۴۵

طراح: محمدرضا علی‌زاده zadehalireza@gmail.com

■ **افقی**

۱. کارگردان نئورئالیست ایتالیایی بودای کوچک ۲. شهر قبله اول مسلمین - بازیکن سال‌های پیش تیم ملی فوتبال برزیل که مدتی هم سرمربی تیم ملی عراق بود - نام اصلی رودخانه ارس ۳. غذای آبکی - از هم پاشیده- واحد شمارش هواپیما ۴. اسباب زندگانی - حاکم - لوله تنفسی - عدد روستا ۵. از روزگارش در می‌آورند - تکه پارچه کهنه - مقابل تندی ۶. از حواریون حضرت عیسی(ع) - میمون آدم‌نما- شخص و فرد ۷. کامل شدن - پادشاه - آدم آهنی ۸. مادر باران - برنج شوشتری - نوعی کشتی - ماده بیهوشی ۹. گلی زیبا و نامی دخترانه - دختر گشتاسب و خواهر اسفندیار در شاهنامه - دعاهای زیرلب ۱۰. مایه حیات - روزنامه چاپ سوریه - دریچه ورودی فاضلاب شهری ۱۱. عمل کردن- روشنایی و فروغ- باوقار ۱۲. لحظه - چندین امت - وفات - درخت تسبیح ۱۳. منزجر - ممیزی مطبوعاتی - مایه آهنگ ۱۴. شیار پیچ و مهره - دختر مازنی - سفیدموی شاهنامه ۱۵. رابطه نیروهای وارد شده بر جسم و حرکت آن را به‌دست می‌دهد

■ **عمودی**

۱. فرکانس - مرداب - مظهر سرعت ۲. غذای پرطرفدار ایرانی شبیه کتلت - پیشوند استاندارد بین‌المللی ۳. زدنی بهانه‌گیر - ناشی - گوشه‌گیری اختیار کردن ۴. ابوالبشر(ع) - شفقت - آنچه از گله و رمه اضافه شود - مادر فلزات ۵. یل سیستان - آهوی کوهی - شعله آتش ۶. نام دخترانه ایرانی - ثلاثه باستانی مصر - شهر جشنواره ۷. از مقامات کشوری زیردست رئیس‌جمهور - گیاهی چندساله از تیره پنیرکان- حضرت روح‌الله(ع) ۸. زیاده - کشور طاووس - خو گرفتن - مزد ساختمانی ۹. استوار - توگوشی - مرطوب ۱۰. ضمیر درون - حالا - ماه سوم میلادی ۱۱. فدراسیون بین‌المللی شنا - روح - حیوان شاخ‌دار جنگلی ۱۲. شهر خروس جنگی - پس‌غذا - گمان - عقیده انتخاباتی ۱۳. محل داخل شدن - همان چای سیاه است که طی مراحلی به گلوله‌های ریز سیاه رنگ تبدیل شده است - می‌دهند تا گرفتار کنند ۱۴. زدنی مشتری - این قطعه در خودرو هیدروکربن‌های نسوخته که از موتور خارج می‌شوند را به آب و دی‌اکسید کربن تبدیل می‌کند ۱۵. شهر بادگیرها - بازگرداندن - جانور عضو سومین شاخه بزرگ جانوران

حل جدول

